



Luftfartsverket
Vikboplan 11
601 79 Norrköping

Datum 2009-03-16
Dnr 32-2008-0615

Luftfartsverkets och Luftfartsverkskoncernens årsredovisning 2008

Rikskontrollen har granskat Luftfartsverket och Luftfartsverkskoncernens årsredovisning, beslutad 2009-02-10. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Rikskontrollen har avgivit revisionsberättelse utan invändning men vill fästa styrelsens uppmärksamhet på nedanstående.

Rikskontrollen önskar information senast 2009-06-02 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1. Sammanfattning

Rikskontrollen har granskat och följt Luftfartsverkets arbete med införandet av den nya processen för intern styrning och kontroll.

Rikskontrollen anser att styrelsens bedömning av den interna styrningen och kontrollen i allt väsentligt är rättvisande.

Emellertid bedöms att underlagen inte omfattar en tillräcklig detaljnivå för att styrka att kraven enligt förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll helt fullgjorts.

2. Förordning om intern styrning och kontroll

Sedan den 1 januari 2008 har ett delvis helt nytt och delvis förändrat regelverk för de statliga myndigheterna trätt i kraft avseende den interna styrningen och kontrollen i myndigheterna.

Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll, ska tillämpas av alla myndigheter med krav på internrevision. Luftfartsverket ska enligt 14 § i sin instruktion tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228).

I förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), 2 kap. 8§, finns även krav på att styrelsen i årsredovisningen ska göra en bedömning av den interna styrningens och kontrollens kvalitet i samband med upprättandet av årsredovisningen.



Enligt 3§ Myndighetsförordningen (2007:515) ansvarar myndighetens ledning, dvs. i Luftfartsverkets fall styrelsen, för att verksamheten bedrivs effektivt, författningsenligt och att myndigheten har en tillförlitlig återrapporering. Enligt 2§ om intern styrning och kontroll ska myndigheten med rimlig säkerhet utforma och etablera en process som syftar till att myndigheten fullgör de krav som framgår av 3§ myndighetsförordningen.

3. Processen för intern styrning och kontroll och Luftfartsverkets tillämpning

Enligt förordning om intern styrning och kontroll är intern styrning och kontroll en process som skapas av myndighetens ledning och medarbetare i syfte att verksamheten bedrivs effektivt, författningsenligt och har en tillförlitlig återrapporering. Följande moment finns beskrivna i förordningen och skall ingå i ovanstående process:

1. Riskanalys
2. Kontrollåtgärder
3. Uppföljning
4. Dokumentation

Processen för intern styrning och kontroll bör vara integrerad med myndighetens verksamhetsstyrning. Det bör vara naturligt att genomföra riskanalyser och etablera kontrollåtgärder, i samband med att myndigheten upprättar verksamhetsplan och utformar operativa rutiner.

3.1 Riskanalys

Riskanalys ska genomföras både för verksamheten som helhet och för alla delar i verksamheten. I riskanalysen ingår att identifiera, värdera och aktivt ta ställning till hur riskerna ska hanteras.

Luftfartsverket har under åtskilliga år upprättat en riskanalys för affärsplansrisker, vilka kvartalsvis diskuteras på styrelsemöten. Under 2008 har Luftfartsverket upprättat en riskanalys även för tillkommande, identifierade risker utifrån förordning om intern styrning och kontroll. I samband med detta har Luftfartsverket påbörjat arbetet med att utifrån en övergripande nivå se över och uppdatera styrande dokument m.m. för att slutligen nå ner på lämplig detaljnivå. Luftfartsverkets nu presenterade riskanalys har således inte upprättats på en detaljnivå.

3.2 Kontrollåtgärder

Styrelsen ska utifrån resultatet av riskanalysen fatta beslut om hur riskerna ska hanteras. Kontrollåtgärderna ska motverka riskerna. De ska utformas i förhållande till den riskanalys som gjorts och vara inbyggda i såväl organisation som rutiner.

Luftfartsverkets riskanalys behöver kompletteras med kontrollåtgärder för samtliga identifierade risker med motiveringar och ställningstaganden avseende de åtgärder som planerats. Ansvar och tidsplan för kontrollåtgärderna ska också dokumenteras.



3.3 Uppföljning och utvärdering

Intern styrning och kontroll ska följas upp för att säkerställa att systemen och rutinerna fungerar som planerat. Utvärderingen ska resultera i förslag på förbättringar.

Av Luftfartsverkets framtagna dokumentation framgår inte fullt ut i vilken omfattning som uppföljning och utvärdering har gjorts.

4. Ansvar

Det är styrelsens ansvar att vara en aktiv part i arbetet med intern styrning och kontroll, ställa tydliga krav och löpande hålla sig uppdaterad. Ansvaret kan aldrig delegeras.

I Luftfartsverket har i det praktiska arbetet en arbetsgrupp utsetts och arbetat med införandet av processen för intern styrning och kontroll. Inför årsredovisning 2008 uppdrog styrelsen åt två styrelseledamöter att bereda frågorna rörande intern styrning och kontroll. Detta skedde bl.a. genom ett särskilt möte med representanter från Luftfartsverkets ledning och Koncernrevisionen.

Som ovan beskrivits har sedan flera år tillbaka en rutin etablerats där styrelsen kvartalsvis vid styrelsemöten diskuterat affärsplansrisker. För 2009 planeras att tillkommande identifierade risker ska diskuteras grundligt i samband med första styrelsemötet efter sommaren samt vid det första styrelsemötet följande år (2010).

5. Riksrevisionens bedömningar

En samlad dokumentation ska ligga till grund för styrelsens bedömning av den interna styrningen och kontrollen, som ska göras i anslutning till underskriften i årsredovisningen, enligt 2 kap 8§ FÅB. Dokumentationen ska upprättas så att det går att följa myndighetens process för intern styrning och kontroll, från riskanalys och beslut om kontrollåtgärder, till uppföljning och bedömning.

Riksrevisionen anser att styrelsens bedömning av den interna styrningen och kontrollen i allt väsentligt är rättvisande.

Riksrevisionen bedömer dock att styrelsens underlag inte helt uppfyller kraven enligt förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll.

6. Ett verktyg för ledningens effektivare styrning av verksamheten

Enligt Riksrevisionens bedömning krävs att Luftfartsverket under 2009 fortsätter sitt arbete med införandet av den nya processen för intern styrning och kontroll, för att därigenom kunna uppnå en tillfredställande dokumentation.

För att bli ännu effektivare behöver Luftfartsverket även arbeta vidare med den nya processen för intern styrning och kontroll för att därigenom etablera



en rutin som är helt integrerad i Luftfartsverkets hela verksamhet, och som beaktas genom hela kedjan av beslut och aktiviteter. Grundtanken är sålunda att all verksamhet ska planeras, styras och följas upp med beaktande av de grundläggande momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation. Det är också viktigt att kommunikationen inte bara sker från ledningen utan även tillbaka till ledningen. Först då kan intern styrning och kontroll sägas vara helt integrerad i verksamheten och vara ett effektivt verktyg för ledningens styrning av verksamheten och inte enbart för att formellt kontrollera den.

7. Rekommendationer

Riksrevisionen *rekommenderar* att Luftfartsverket slutför sitt arbete med att specificera varje enskild risk, genomföra kontrollåtgärder, utföra uppföljning och utvärdering samt dokumentera detta. Visst arbete inom delar av processen för intern styrning och kontroll inom verksamheten som pågår bör också slutföras, t.ex. uppdatering och upprättande av ett antal styrande dokument.

Ansvarig revisor Leif Lundin har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Anne Bryne har varit föredragande.

Leif Lundin

Anne Bryne

Kopia för kännedom:

Regeringen